Dokumenttyp:
Riktlinje

Diarienummer:
KS 113-2025

Dokumentägare:
Kanslichef

För Revidering ansvarar:
Kommunstyrelsen

Revideringsintervall:
Vid behov

För uppföljning ansvarar:
Kanslichef

Intervall för uppföljning:
En gång per mandatperiod

Dokumentet gäller för:
Alla kommunens myndigheter

Giltighetsperiod:
2025-09-15 – tillsvidare

Versionshistorik:
1:a

Ersätter:
Handlingsplan mot våldbejakande extremism, antagen av KF 2016-10-31 § 123

Antaget:
Kommunstyrelsen 2025-09-15 § 223

Riktlinjer för kommunens arbete mot våldsbejakande extremism

Inledning

Våldsbejakande extremism utgör ett hot mot demokratin, rättsstaten och samhällets trygghet. Kommunen har en viktig roll i det förebyggande arbetet genom samverkan mellan olika aktörer och genom att identifiera, bemöta och hantera tecken på radikalisering. Dessa riktlinjer syftar till att ge kommunens verksamheter en tydlig ram för att arbeta mot våldsbejakande extremism och stärka demokratin.

Definition av våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism innebär att använda, stödja eller uppmana till våld för att uppnå politiska, ideologiska eller religiösa mål. Detta kan inkludera rekrytering till extremistiska grupper, spridning av propaganda och planering eller utförande av våldshandlingar.

Former av våldsbejakande extremism i Sverige

I Sverige finns tre huvudsakliga former av våldsbejakande extremism:

Islamistisk extremism
Denna form av extremism bygger på en tolkning av islam där våld ses som ett legitimt medel för att skapa ett samhälle styrt av extrema religiösa lagar. Islamistiska extremistgrupper har historiskt rekryterat individer för att delta i terrorverksamhet både i och utanför Sverige. Exempel på nätverk är individer som sympatiserar med globala jihadistiska rörelser.

Högerextremism
Högerextrema grupper förespråkar nationalism, rasöverlägsenhet och etnisk rensning. De kan använda våld för att bekämpa invandring, politiska motståndare och demokratiska institutioner. I Sverige har grupper som vit makt-rörelsen, nynazistiska organisationer och konspiratoriska rörelser varit aktiva.

Vänsterextremism
Vänsterextrema grupper motsätter sig kapitalism, staten och vissa samhällsinstitutioner. De kan använda våld för att attackera högerextrema aktörer, företag eller statliga myndigheter. I Sverige har vissa autonoma grupper använt hot och våld i sin kamp mot det de ser som förtryckande samhällsstrukturer.

Uttöver ovanstående grupperingar kan det i sammanhanget vara värt att nämna:

Incel
Incel (involuntary celibate) är en rörelse bestående av män som upplever ofrivillig ensamhet och ser sin situation som orättvis. Vissa extrema delar av rörelsen förespråkar hat mot kvinnor och kan i vissa fall glorifiera våldsdåd mot kvinnor och samhället. Internationellt har incel-relaterade attacker förekommit, och det finns en risk att individer i Sverige radikaliseras genom internetforum.

Bidragande orsaker till extremism

Det finns en tydlig koppling mellan psykisk ohälsa och radikalisering. Individer med psykisk ohälsa, känsla av utanförskap och social isolering kan vara mer sårbara för extremistisk propaganda och rekrytering. Särskilt unga män med depression, ångest eller neuropsykiatriska diagnoser som autism och ADHD kan söka gemenskap i extrema miljöer online.

Kommunens verksamheter, särskilt skolan och socialtjänsten, behöver arbeta aktivt med:

- Att identifiera psykisk ohälsa tidigt och erbjuda stödinsatser.
- Att motverka social isolering genom till exempel inkluderande fritidsaktiviteter
- Att öka medarbetares kunskap om hur psykisk ohälsa kan påverka radikaliseringsprocesser och individens mottaglighet för extremistiska budskap

Radikalisering på internet

Internet spelar en central roll i dagens radikaliseringsprocesser. Genom sociala medier, onlineforum och andra digitala plattformar har extremistiska grupper och individer möjlighet att sprida sina budskap och rekrytera nya medlemmar. På internet kan isolerade individer hitta gemenskap och bekräftelse för sina extrema åsikter, vilket underlättar en snabbare och mer omfattande radikalisering. Det är också en plats där våldsbejakande idéer och propaganda ofta presenteras som legitima och rättfärdigade handlingar. Den anonymitet och tillgång till global information som internet erbjuder, gör det svårare att identifiera och motverka dessa risker.

För att motverka radikalisering på internet bör kommunen arbeta med att:

- Utbilda ungdomar och vuxna om hur extremistiska grupper använder internet för att sprida sina budskap och rekrytera nya medlemmar.
- Öka medvetenheten om riskerna med att delta i extremistiska onlineforum och sociala mediegrupper.
- Ge stöd och vägledning till lärare för att hjälpa dem förstå hur radikalisering på internet kan yttra sig och hur de kan prata med unga om de risker som finns online.

Identifiera riskfaktorer
- Social isolering och känsla av utanförskap.

- Låg självkänsla, depression och andra psykiska ohälsotillstånd.
- Negativa uppfattningar om kvinnor, relationer och jämställdhet.
- Aktivitet på forum där misogyni och våldsbejakande idéer sprids.

Stödinsatser för unga män i riskzonen

- Öka stödet i skolan – identifiera och stödja elever med låg självkänsla och svårigheter att skapa sociala relationer.
- Fritidsaktiviteter och social träning – skapa trygga miljöer där unga män kan få stöd i att utveckla sociala färdigheter.
- Förebilder – arbeta med manliga förebilder som kan inspirera unga män att utveckla en sundare självbild.
- Samtalsstöd – erbjuda lågtröskelverksamhet för unga män att prata om sin frustration och ensamhet utan att döma eller skuldbelägga.

Motverka misogyni och hatpropaganda

- Utbilda skolpersonal och socialtjänst i att känna igen misogyna och radikala idéer kopplade till incel-rörelsen.
- Arbeta med normkritik och jämställdhetsfrågor i skolan för att motverka negativa könsnormer.
- Öka förståelsen för hälsosamma relationer genom utbildning i samtycke, kommunikation och känsloreglering.

Kommunens ansvar och roll

Kommunen har en central roll i det förebyggande arbetet och bör samverka med polis och civilsamhälle för att identifiera riskfaktorer och förhindra radikalisering.

Tidig upptäckt och samverkan

- Skolor, fritidsgårdar och socialtjänst ska utbildas i att känna igen tecken på radikalisering.
- Kommunen ska upprätta tydliga rutiner för att hantera misstänkta fall av radikalisering och våldsbejakande extremism.
- Vid misstanke och upptäckt av våldsbejakande extremism ska samverkan ske med polis och andra relevanta myndigheter.

Utbildning och informationsspridning

Personal inom skola, socialtjänst och fritidsverksamhet ska ha tillräcklig kunskap om extremistiska rörelser och deras rekryteringsmetoder.

Information och stöd för att upptäcka och hantera tecken på radikalisering hos sina barn ska hållas tillgänglig för föräldrar.

Samverkan och nätverk

Varje kommun har en lokal samordnare mot våldsbejakande extremism som arbetar i kontakt med center mot våldsbejakande extremism (CVE). Uppdraget innebär att ansvara för lägesbild och omvärldsbevakning, samt att kunna sammankalla relevanta lokala aktörer.

I Svalövs kommun utses lokal samordnare av kommundirektör. Den lokala samordnaren ska i den utsträckning som behövs för att fullgöra uppdraget delta i CVE:s lokala nätverk för lokala samordnare.

Stödinsatser och avhopparverksamhet

Kommunen ska erbjuda stöd till individer som vill lämna extremistiska miljöer genom samverkan med avhopparprogram.

Stöd till anhöriga ska erbjudas för att hjälpa dem hantera situationen om en närstående dras in i extremism.

Slutsats

Kommunens arbete mot våldsbejakande extremism ska bygga på tidig upptäckt, samverkan och utbildning. Genom att identifiera risker i ett tidigt skede och arbeta förebyggande kan kommunen bidra till att skydda individer och samhället från extremistiska miljöer.